

Riskienhallinnan arki VR:llä

Potilasturvallisuus- ja riskienhallintaseminaari 3.11.2015

Anna Melleri

Työturvallisuus ja Konsernin riskienhallinta

Turvallisuusyksikkö

VR Group

Esityksen sisältö

- VR esittely (Turvallisuus)
- Riskienhallinnan tasot VR:llä
- Case 1: Konsernin riskienhallinta
- Case 2: Työturvallisuusriskien hallinta

Yhteisellä
Matkalla jo yli
150 vuotta

- Ensimmäinen säännöllinen junayhteys Helsinki—Hämeenlinna maaliskuussa 1862
- Valtionrautatiet muokkasi Suomen taloutta, sosiaalista rakennetta ja kulttuuria
- Matkustajien ja tavarain määrä raiteilla kasvoi
- Höyry vaihtui dieseliin ja sitten sähkөө
- Valtionrautatiet lakkautettiin 1995, VR perustettiin

Monipuolinen palveluyritys

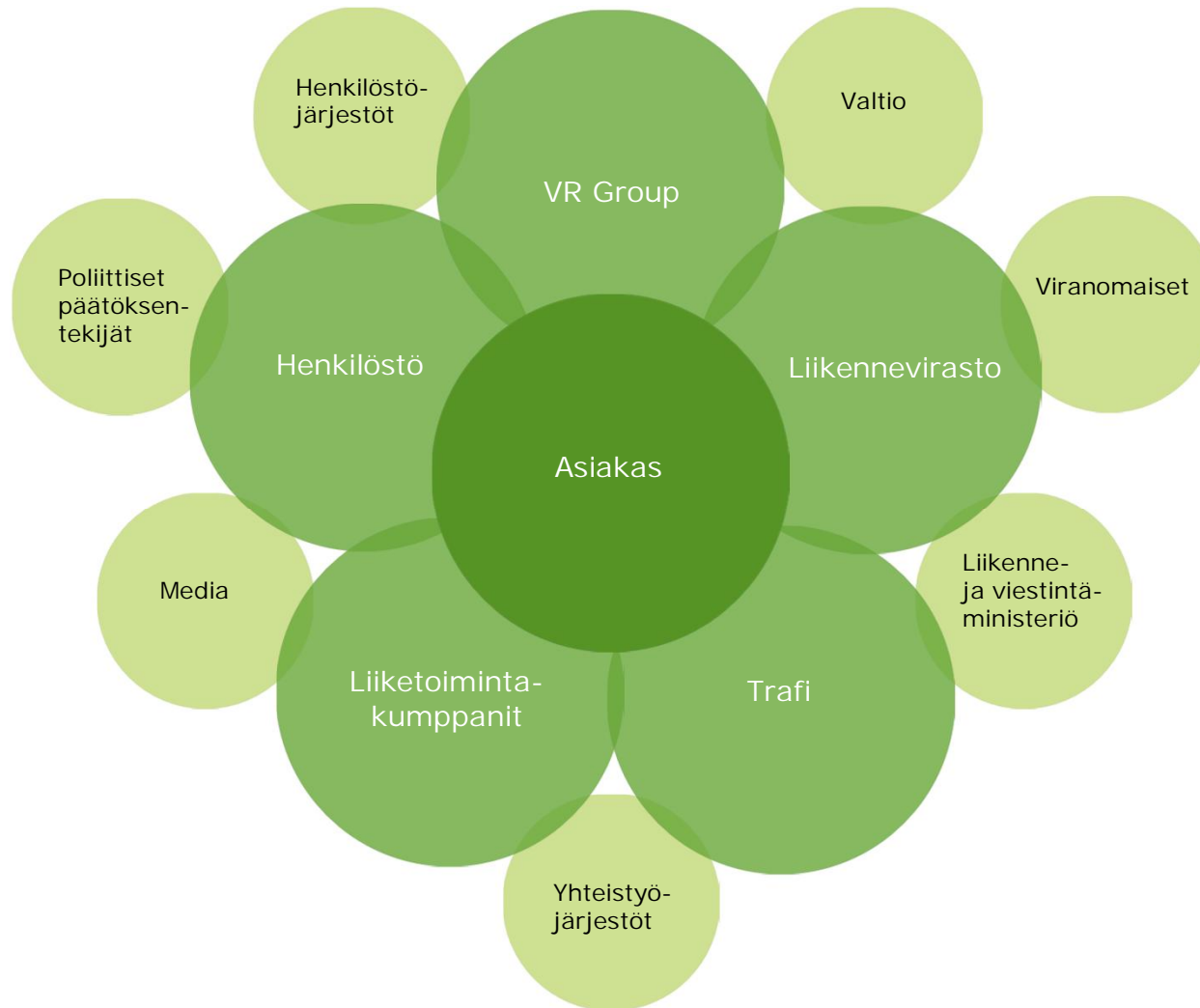
- Vastuullisesti tuotetut matkustus-, logistiikka- ja infrapalvelut
- Pääasiassa Suomessa mutta myös Venäjällä ja Ruotsissa
- Suomen valtion omistama
- 9 500 ammattilaista

Organisaatio

VR GROUP

Monien toimijoiden yhteistyötä

Arvot

- Asiakas toiminnan lähtökohtana
- Turvallisuus ja vastuullisuus
- Yhdessä tekeminen
- Uudistuminen
- Tavoitteellisuus

Perustehtävä

VR Groupin perustehtävänä on tarjota asiakkailleen korkealaatuisia ja ympäristöystävällisiä matkustamisen ja logistiikan palveluita sekä vastata asiakkaiden tarpeisiin tarjoamalla infrapalveluja, jotka kattavat hankkeiden koko elinkaaren.

Strategia

- Asiakas
- Kilpailukyky
- Kasvu
- Toimiva perusta

Visio

VR Groupin visiona on olla Suomen johtava matkustuksen, logistiikan ja infran palveluyritys. Palvelut ovat asiakaslähtöisiä ja vastuullisesti tuotettuja.

VR Group lukuina

Liikevaihto 1 367,2 miljoonaa euroa

Henkilöstö 9 500

68,3 miljoonaa junamatkaa

35,6 miljoonaa linja-automatkaa

Tavaraa raiteilla 37,0 miljoonaa tonnia

Tavaraa maanteillä 5,2 miljoonaa tonnia

Turvallisuuden periaatteita

Turvallisuus on kokonaisuus

Avoimuus

Painopiste ennaltaehkäisyssä

Turvallisuuden moniosaajat

Turvallisuuden jalkauttaminen

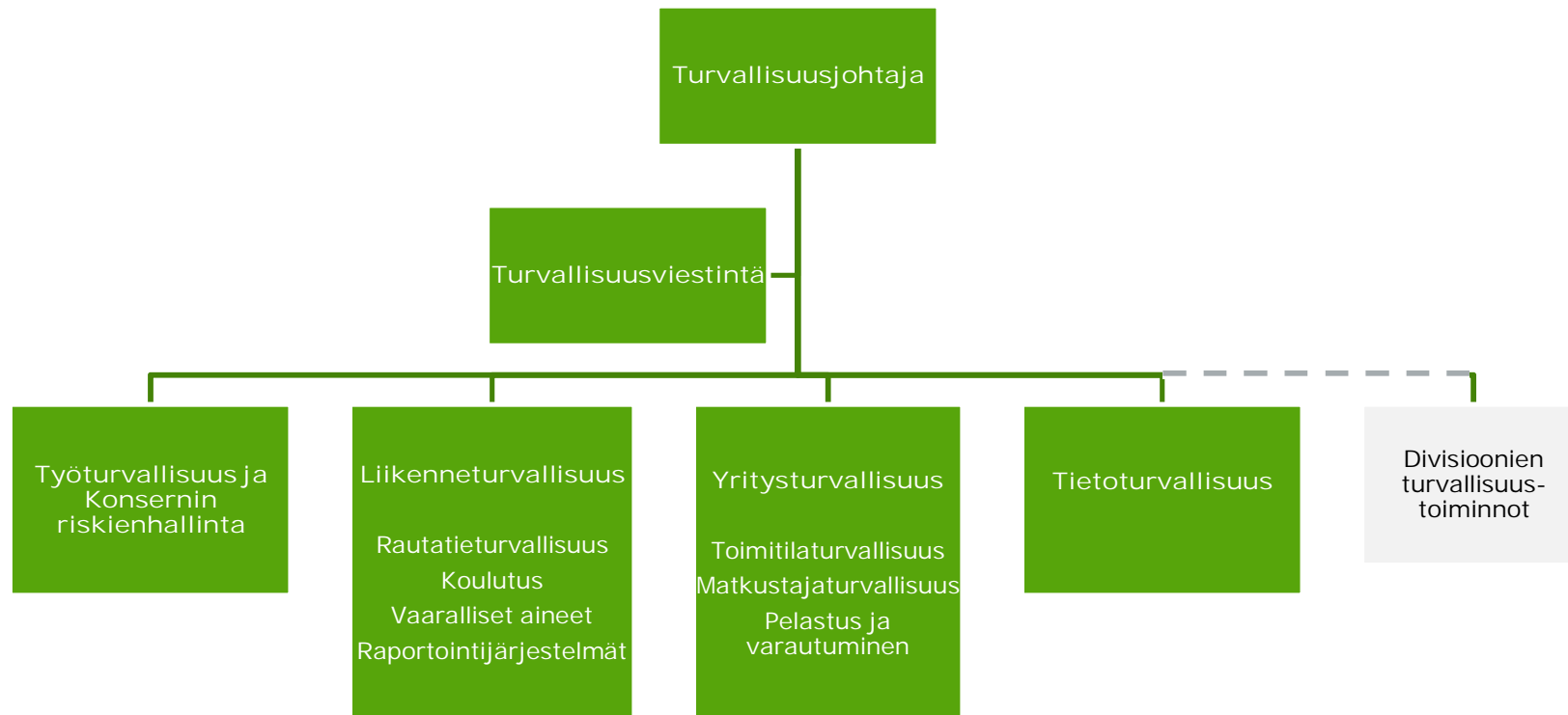
Liiketoiminnan tuntemus

Turvallisuuden tunne

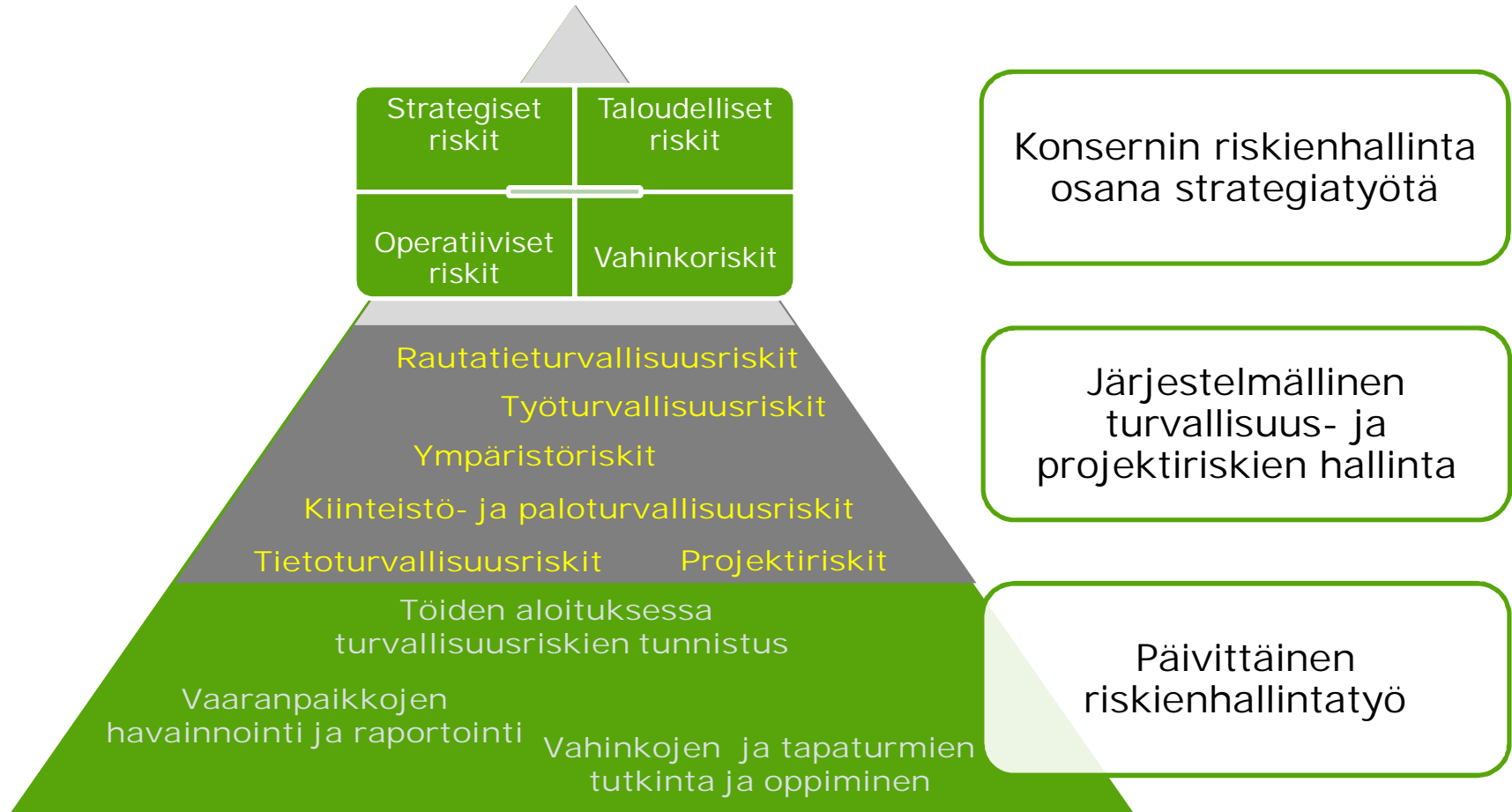

Turvallisuus on verkottumista ja vaikuttamista

Turvallisuuden organisointi

Riskienhallinnan tasot

Case 1: Konsernin riskienhallinta

Riskien arviointi on prosessi

Riskin kvantifiointi ja johtopäätökset (vaihe 1)

Tapahtuman esiintymistäajuus (T)

Luokka	Kuvaus
1 – Erittäin harvinainen	Esiintyy harvemmin kuin kerran 100 vuodessa
2 – Harvinainen	Esiintyy ainakin kerran 100 vuodessa, mutta harvemmin kuin kerran 10 vuodessa
3 – Satunnainen	Esiintyy ainakin kerran 10 vuodessa, mutta harvemmin kuin kerran vuodessa
4 – Yleinen	Esiintyy ainakin kerran vuodessa, mutta harvemmin kuin 10 kertaa vuodessa
5 – Erittäin yleinen	Esiintyy ainakin 10 kertaa vuodessa

Seurausten vakavuus (S)

Luokka	Henkilövahingot	Omaisuuksvahingot	Ympäristövahingot	Taloudellinen vaikutus
1 – Ei seurauksia	Ei loukkaantuneita	Ei omaisuusvahinkoja	Ei ympäristövahinkoja	Ei taloudellisia vaikutuksia
2 – Lievä	Lieviä loukkaantumisia • Sairaala- tai terveyskeskuskäynti	Vähäisiä omaisuusvahinkoja • Enintään 50.000€	Vähäisiä ympäristövahinkoja • Lievää haittaa, helposti korjattavissa	Vähäisiä taloudellisia vaikutuksia • Enintään 50.000€
3 – Vakava	Vakavia loukkaantumisia • Sairaalahoittoa yli vuorokausi	Merkittäviä omaisuusvahinkoja • Yli 50.000€	Merkittäviä ympäristövahinkoja • Kohtalaista haittaa, korjattavissa	Merkittäviä taloudellisia vaikutuksia • Yli 50.000€
4 – Suuri	Erittäin vakava loukkaantuminen	Suuria omaisuusvahinkoja • Yli 100.000€	Suuria ympäristövahinkoja • Huomattavaa ja laajaa haittaa, korjattavissa	Suuria taloudellisia vaikutuksia • Yli 500.000€
5 – Erittäin suuri	Yksi tai useampi kuolemantapaus	Erittäin suuria omaisuusvahinkoja • Yli 1.000.000€	Erittäin suuria ympäristövahinkoja • Vakavaa pitkävaikutteista haittaa, vaikeasti korjattavissa	Erittäin suuria taloudellisia vaikutuksia • Yli 5.000.000€

Esiintymistäajuus ja vakavuus yhdessä määrittävät riskin suuruuden

Riskin suuruus

Vakavuus

	1 – Ei seurauksia	2 – Lievä	3 – Vakava	4 – Suuri	5 – Erittäin suuri
5 – Erittäin yleinen	Vähäinen	Kohtalainen	Merkittävä	Sietämätön	Sietämätön
4 – Yleinen	Merkityksetön	Vähäinen	Kohtalainen	Merkittävä	Sietämätön
3 – Satunnainen	Merkityksetön	Vähäinen	Kohtalainen	Kohtalainen	Merkittävä
2 – Harvinainen	Merkityksetön	Merkityksetön	Vähäinen	Vähäinen	Kohtalainen
1 – Erittäin harvinainen	Merkityksetön	Merkityksetön	Merkityksetön	Merkityksetön	Vähäinen

Esiintymistäajuus

Riskin suuruus määrittää toimenpiteet

Riskin edellyttämät toimenpiteet (vaihe 2)

Riskin suuruuden mukaan mitoitetaan, suunnitellaan ja toteutetaan riskienhallintatoimenpiteet ja seuranta

Sietämätön riski	• Toimintaan tulee suunnitella ja toteuttaa riskienhallintatoimenpiteitä, turvallinen jatkaminen pitää varmistaa ennen kuin toimintaa jatketaan • Riskin poistamiseksi tai pienentämiseksi voidaan tehdä eritasoisia toimenpiteitä • Riskienhallintakeinojen vaikutusta seurataan säännöllisesti.
Merkittävä riski	• Riskin välitön poistaminen tai pienentäminen on välttämätöntä • Riskienhallinta tulee olla suunniteltua ja vastuutettua
Kohtalainen riski	• Riski on poistettava tai sitä on pienennettävä kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisin kustannuksin • Riskienhallinta tulee olla suunniteltua ja vastuutettua
Vähäinen riski	• Toimenpiteitä ei välttämättä tarvita • Varmistettava riskin pysyminen vähäisenä
Merkityksetön riski	• Toimenpiteitä ei tarvita • Varmistettava riskin pysyminen vähäisenä

Riskienhallinnan keinot

- Riskin välttäminen. Tämä on usein mahdollista vain, jos ko. toiminnasta pidättäydytään kokonaan.
- Riskin poistaminen. Yksittäinen riski voidaan mahdollisesti poistaa kokonaan. Poistaminen saattaa kuitenkin aiheuttaa uusia riskejä.
- Riskin pienentäminen. Ensisijaisesti on pyrittävä estämään vahinkojen syntyminen tai vähentämään niiden seurauksia mm. seurausten vakavuutta tai tapahtuman todennäköisyyttä pienentämällä
- Riskin siirtäminen esimerkiksi sopimuksin tai vakuuttamalla.
- Riskin pitäminen omalla vastuulla. Osa riskeistä joudutaan tai kannattaa pitää omalla vastuulla. Tällöin otetaan tietoinen riski siitä, että uhka voi toteutua

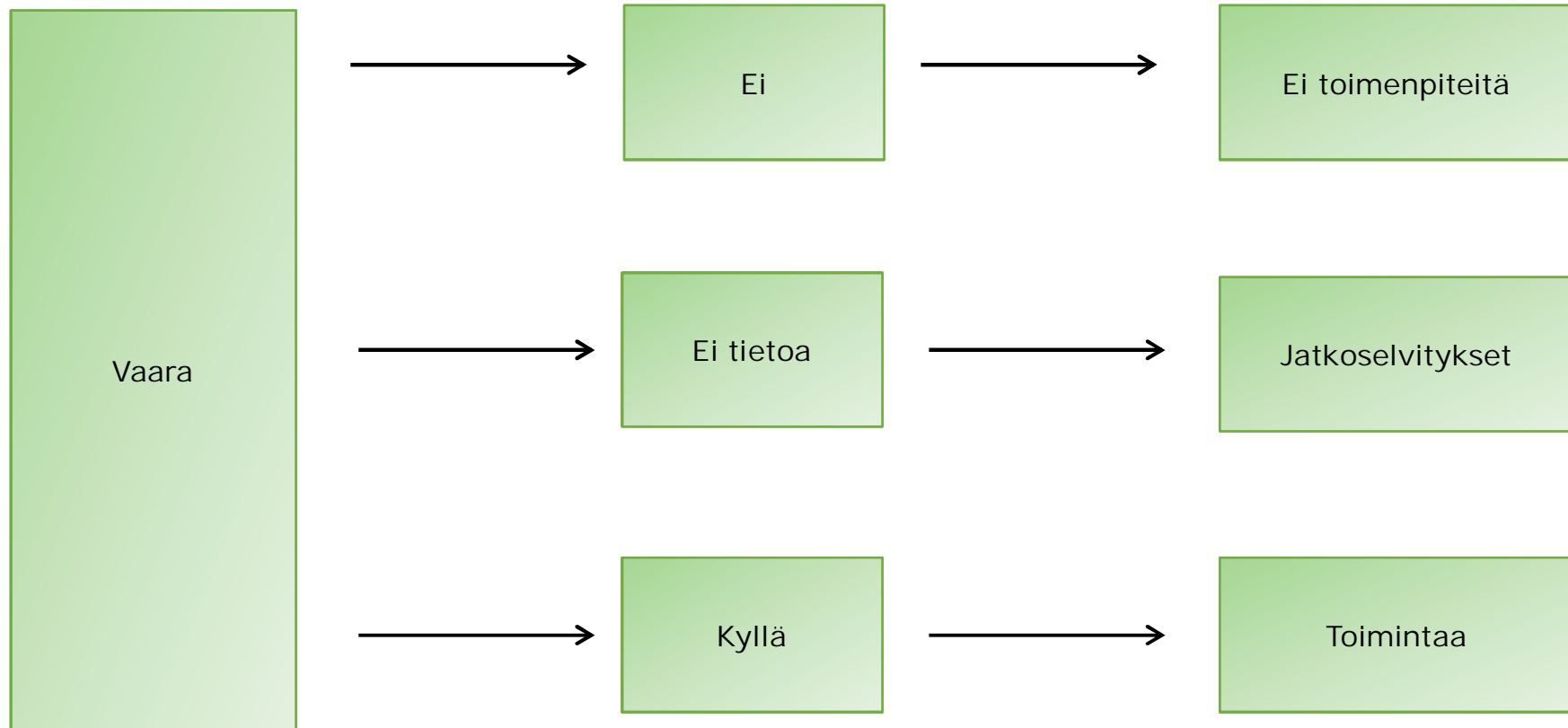
Case 2: Työturvallisuusriskien hallinta

Yhteisellä matkalla

Työturvallisuuden periaatteet VR konsernissa

1. Turvallisuuden johtaminen on osa **normaalia** johtamista
2. **Vastuu** työturvallisuudesta on yritysjohdolla ja esimiehillä
3. **Jokainen** on vastuussa omalta osaltaan turvallisuudesta
4. Turvallisuutta kehitetään **ennakoivasti** riskejä tunnistamalla ja havainnoimalla
5. Sattuneet tapaturmat ja turvallisuuspoikkeamat **selvitetään** ja virheistä **opitaan**
6. **Turvallisuusosaamista** kehitetään joka tasolla

Riskin arviointi

Riskien hallinnan tavoitteet

1. Tunnistaa mahdollisimman kattavasti työhön liittyvät haitta- ja vaaratekijät

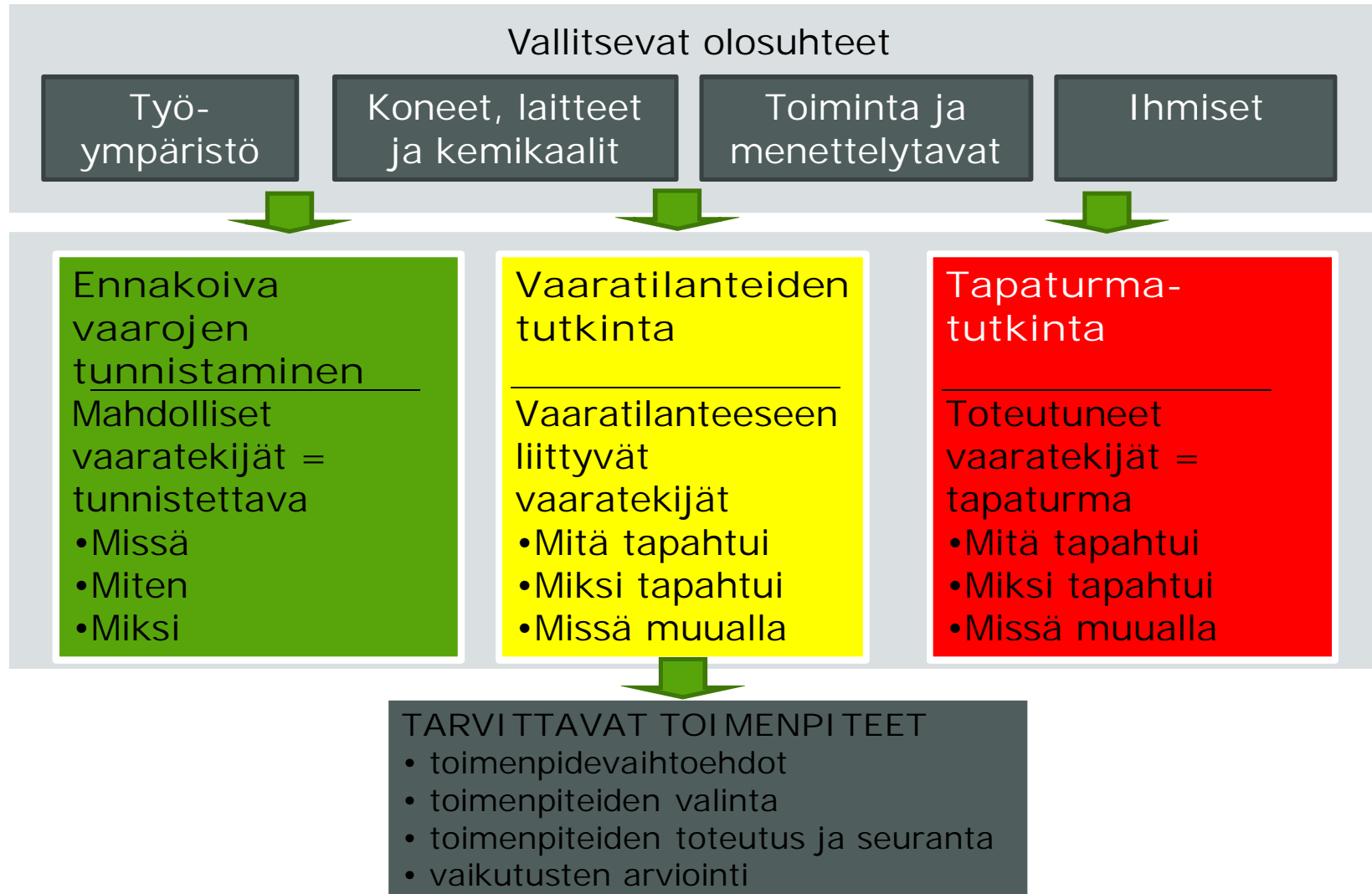
2. Arvioida niihin liittyvät riskit, turvallisuustoimenpiteet ja organisaation menettelytavat.

3. Tuottaa tietoa, jota voidaan käyttää seurannan ja jatkokehittelyn pohjana

4. Tehdä päätöksiä ja toimenpiteitä riskien suhteen

5. Kehittää työyhteisön riskitietoisuutta ja aikaan saada yhteistä oppimista

Ennakoiva vaarojen tunnistaminen ja tapaturmatutkinta – samankaltaisuudet ja erot

Lähiesimies / työnjohtaja

Esimiesvastuullaan olevan osaston, toiminnon tai hankkeen

- jatkuva työympäristön tarkkailu ja **riskien arviointi** turvallisen toiminnan ylläpitämiseksi
- **perehdytys**, työnopastus ja osaamisen varmistaminen
- **työohjeiden** laadinta ja tiedonkulun varmistaminen
- turvallisten työmenetelmien ja henkilönsuojainten **käytön valvonta**
- **työympäristön**, työkoneiden ja laitteiden turvallisuuden valvonta
- **poikkeustilanteiden** huomioiminen ja riskien hallinta
- työntekijöiden esille nostamiin **puutteisiin reagointi** ja toimenpiteiden toteuttaminen ja seuranta

Riskien arviointi ja hallinta prosesseina

1. Suunnittelu

Lähtötietojen
kerääminen

Koulutus ja
perehtyminen

Esiymmärrys
tilanteesta

2. Tunnistaminen

Vaarojen,
haittojen ja
ongelmien
tunnistaminen

Vaaran
aiheuttajan ja
vaaratilanteen
yksilöinti

Vaarojen,
haittojen ja
ongelmien
tunnistaminen

Käsitys
keskeisistä
vaaratekijöistä

3. Arviointi

Riskien
suuruuden ja
merkityksen
arviointi

Nykyisten
hallinta-
menettelyjen
arviointi

Käsitys hallinta-
menettelyistä

5. Seuranta

Käsitys riskien hallinnan
vaikuttavuudesta

4. Päätökset

Toimenpiteistä
päättäminen

Toimenpiteiden
toteuttaminen

Jäännösriskin
arviointi

Käsitys työpaikan
riskitasosta

Vaara- ja kuormitustekijöitä

Fysikaaliset

- Melu
- Tärinä
- Lämpöolot
- Säteilylähteet
- Valaistus

Mekaaniset

- Mekaaniset
- Liikkuvat koneen osat
- Putoavat esineet
- Kompastuminen
- Putoaminen

Kemialliset

- Mineraalipölyt
- Metallit ja niiden yhdisteet
- Orgaaniset pölyt
- Kaasut
- Orgaaniset yhdisteet
- Raskasmetallit ja liuotinaineet

Biologiset

- Homesienten itiöt
- Bakteerit

Terveydelliset

- Fyysinen jaksaminen
- Ergonomia, kuormitus
- Henkinen jaksaminen
- Työtyytyväisyys

Organisatoriset

- Ristiriidat, kiusaaminen
- Tiedonkulun puutteet
- Osaaminen
- Riskinotto

Riskien arvioinnissa huomioitavaa – 8 teesiä

1. Panosta suunnitteluun – hyvin suunniteltu on puoliksi tehty
2. Tutustu arviointikohteeseen hyvin, rajaa kohde ja kerää riittävät lähtötiedot
3. Tiedottaminen pitää suunnitella etukäteen – avoimuus
4. Riskienarviointien toteutus edellyttää menetelmäosaamista ja sen vuoksi esimiehille järjestetään koulutusta
5. Riskienarvioinnin oppii vain tekemällä – rohkeutta ja harjoitusta
6. Riskienarvioinnin toteutuksessa yhteistyö on valttia myös yli yksikkörajojen
7. Tekijä työnsä tuntee - Työpaikalla on parhaat asiantuntijat työstä ja työn kehittämistarpeista ja mahdollisuuksista, osallista ja sitouta henkilöstöä
8. Hyvä loppuraportointi helpottaa asioiden kehittämistä, toimenpiteitä seurataan osana muuta toiminnan seurantaa

Miten työturvallisuusriskien arvioinnin tuloksia hyödynnetään VR:llä

- Toiminnan suunnittelussa, osana kehittämistä tai investointeja
- Työympäristön suunnittelussa ja muutostilanteissa
- Työolosuhteiden ja työmenetelmien ja prosessien kehittämisessä
- Työnopastuksessa ja perehdytyksessä
- Tapaturmien ja ammattitautien ennaltaehkäisyssä ja vähentämisessä yhdessä työturvallisuushavaintojen kanssa
- Vajaatyökykyisten uudelleen sijoittelussa ja koulutuksessa
- Ensiapukriteereiden määrittelyssä
- Fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin kehittämisessä
- Henkilösuojaintarpeiden määrittämisessä

VR GROUP

KIITOS!

... kysymyksiä?

Yhteisellä matkalla